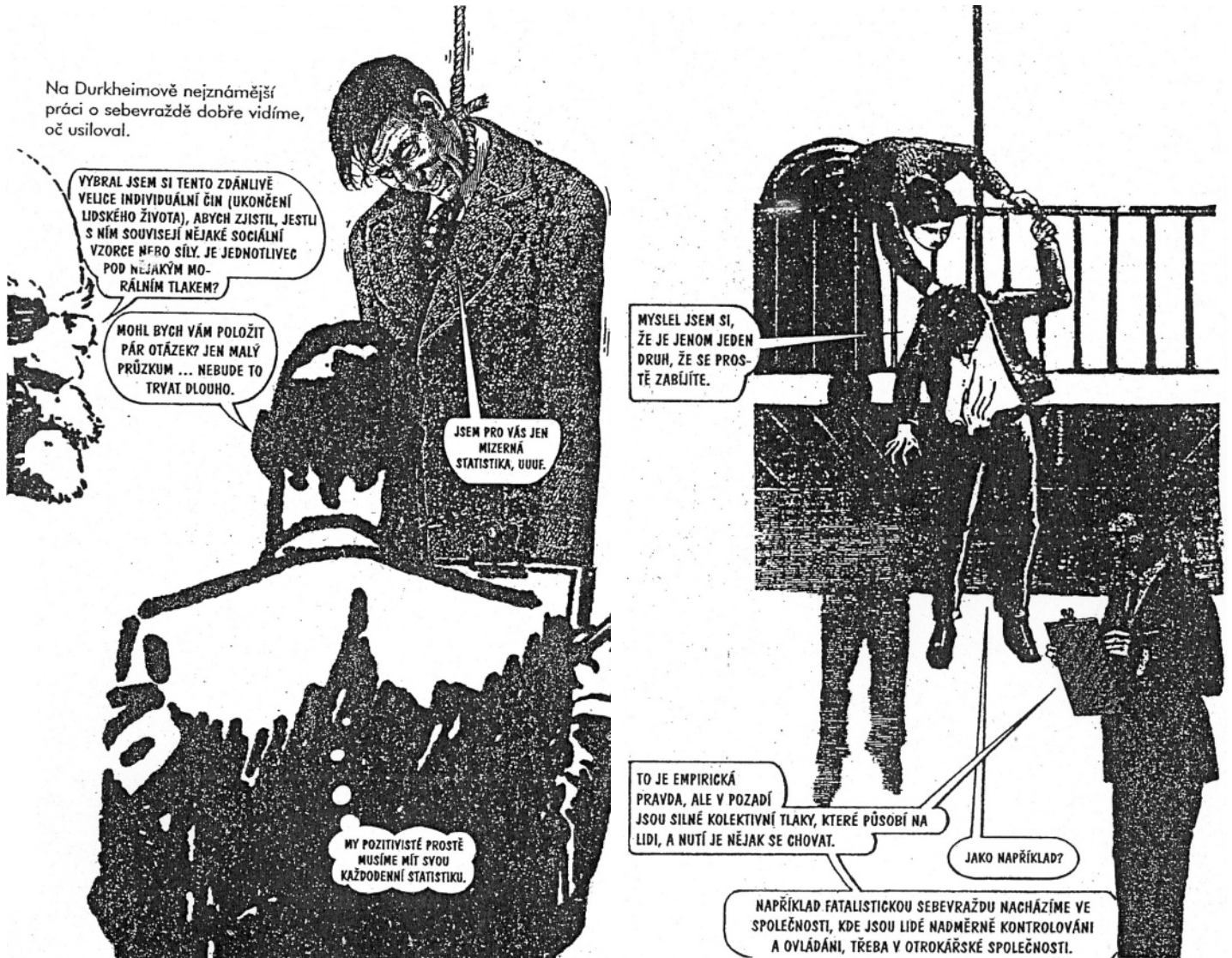

EMILE DURKHEIM (1858-1917)

I. Sebevražda

reprodukováno z: Richard Osborne, Borin van Loon - Sociologie, Portál, Praha 2002, s. 36 a 39

II. Společné vědomí

„Určující příčina společenského jevu musí být hledána v předcházejících jevech společenských a ne ve stavech individuálního vědomí.“ „Konám-li úkol bratra, manžela či občana, pak plním povinnosti, jež jsou stanoveny mimo mne a moje činy, v právu a mravech. Jsou tedy druhy jednání, myšlení a cítění, které mají tu pozoruhodnou vlastnost, že existují mimo individuální vědomí. Tyto typy jednání a myšlení nejen existují mimo jedince, nýbrž jsou nadány i silou rozkazovací a donucovací, kterou se mu vnucují, ať již chce či ne.“ „Existuje společenské vědomí, jehož jsou individuální vědomí přinejmenším částečně pouhou emanací. Kolik je představ a citů, které získáváme skutečně sami? Velmi málo. Každý z nás mluví jazykem, který sám nevytvořil: nacházíme ho už hotový.“ „Souhrn přesvědčení a postojů, jež jsou společné průměrným příslušníkům téže společnosti, tvoří určitý systém se svým vlastním životem; tento systém bychom mohli nazvat kolektivním či společným vědomím.“

Co je společné vědomí? Jak ovlivňuje naše jednání?

III. Durkheim a Comte

„Pokládáme za plodnou myšlenku, že sociální život je třeba vysvětlovat nikoli jeho koncepcemi, jež vytvořili ti, kdo jsou v něm zúčastněni, nýbrž hlubokými příčinami, které unikají uvědomění.“

„Můžeme říci, že čin je kriminální, když uráží zakořeněné a přesně vymezené stavy kolektivního vědomí. Jinými slovy, nelze říkat, že nějaké jednání uráží společné vědomí, protože je kriminální, ale spíše, že je kriminální, protože otrásá obecným vědomím. Neodsuzujeme je proto, že jde o zločin; je to zločin, protože ho odsuzujeme.“

Na které podstatné rozdíly mezi Durkheimovým a Comtovým pojetím společnosti a sociologie poukazují uvedené citace?